

PRATS | CAMPS

Vicenç Pagès, durant l'entrevista, en un hotel de la ciutat de València.

“Jo no puc fer veure que sóc Tolstoi, i el lector no és el lector del segle XIX”

Fet i fet, *Dies de frontera* permet constatar que una novel·la pot tenir un alè inquiet, juganer, de sacsejar les convencions narratives i, al mateix temps, funcionar en les vendes, com s'ha vist al darrer Sant Jordi. En aquesta novel·la Pagès narra una història d'amor més aviat convencional a través d'un artefacte narratiu ple d'enginy, subtileza i una galeria suggeridora de secundaris. Parlem amb l'autor durant una estada al País Valencià per participar en una iniciativa de la Universitat de diàleg amb joves lectors a propòsit d'una de les seues obres anteriors, *Carta a la reina d'Anglaterra*.

—El títol, *Dies de frontera*, remet a un altre tipus de novel·la, d'aventures o acció. Hi ha una frontera física al llibre, la *Jonquera*, però el títol també conté algun sentit metafòric.

—Molts, sí. Els protagonistes són una parella, na Teresa i en Pau, que s'han anat automatitzant i arriba un moment que passa una cosa i hi ha una sensació de moviment, un pas, unes decisions, una cruïlla. És això. I connecta amb el tema de l'edat, quan deixes de ser

Abans de guanyar el premi Sant Jordi per 'Dies de frontera' (Proa, 2014), Vicenç Pagès Jordà (Figueres, 1963), ja estava consolidat entre els autors en llengua catalana més interessants del panorama actual. La nova novel·la, però, fa un pas endavant amb una història capaç de connectar amb molts lectors i, alhora, desfer els clixés de la narrativa més convencional.

jove, que no saps ben bé quan passa. L'altre dia els vaig preguntar als meus alumnes de la facultat i em contestaren que als 25 anys. Un altre dirà als 30, als 35, als 40... Però els 40 jo diria que són una frontera simbòlica important. Després, hi ha aquesta qüestió de tenir fills, que torna a ser una frontera perquè no hi ha retorn. I també hi ha els pares. Fer-se gran és un continu, però hi ha un moment en què prens consciència que estàs canviant, quan els pares comencen a perdre la memòria.

—Hi ha una voluntat d'estil, amb diverses maneres de contar. Què teníeu primer al cap, la història o fer una novel·la amb aquests mecanismes?

—M'agrada fer proves, que el lector no s'avorreixi. I jo tampoc. De vegades llegeixes novel·les que fa la sensació que no sols s'avorreix el lector, sinó també l'autor. Hi ha una mena de pla, que s'ha de seguir, i això no és divertit. En canvi, no saber quina forma et trobaràs, quin joc... És com una mena de "Juegos reunidos" [diu en referència a

un producte molt popular als anys 60, 70 i 80], perquè la història es pot contar de moltes maneres i hi ha una manera que coneixem tots. En canvi, alterant la forma, canvia una mica la història també, perquè hi ha angulacions noves. Intento que el lector tingui la sensació que allò és nou, i pràcticament només em queda la forma. Trobar una història nova és difícil, però trobar maneres noves de contar és possible.

—**Algun d'aquells jocs és molt sorprenent, com ara quan definiu alguns personatges a través dels seus gustos de Facebook. El resultat és molt transversal: a les persones ens poden agradar coses contradictòries.**

—Fa un temps, la gent es definia pel que feia. I ara es defineix pel que li agrada. Llavors, quan dues persones es coneixen, em sembla que parlen més aviat del que els agrada: Guns & Roses, la quarta temporada de *Breaking bad*, l'última de Wes Anderson... I al final, gran part dels diàlegs, sobretot de la gent jove, són gustos, més que no accions o activitats. Això, d'una altra banda, serveix per projectar una imatge falsa, perquè tot és molt bonic. Quan algú té un problema no apareix a la pantalla. I és molt contradictori perquè allà, hi apareix futbol, sexe, política, l'escola... Pot figurar que t'agrada Coca-cola i el Che Guevara, es veu força la incoherència de tot plegat. A més, m'ho vaig passar força bé, fent-ho.

—**Miràreu molts perfils de Facebook?**

—Molts. Tots són reals tret d'un.

—**A la novel·la hi ha un narrador omnipresent, més que omniscient. Hi ha moments on intervé per dir al lector, per exemple, que no es duga una idea equivocada de la xica provocativa que apareix a la novel·la, que la vida és més complexa.**

—És que hi ha dones provocatives que semblen invencions literàries, volia una dona amb més dimensions, no una actriu porno. És algú que té uns pares, tenia un nòvio... Vaig intentar que no hi hagués personatges massa bons o massa dolents, massa simples. Perquè tampoc hi ha un missatge: les dones són així, els homes de 40 són així... No, tothom té les seves dimensions i poden ser patètics o gloriosos, però no volia que fossin caricatures. Ni tan sols la dona *sexy* de l'institut volia que fos una caricatura.

—**Hi ha un treball gran amb els personatges secundaris. I algun que, em fa l'efecte, no tenia un paper tan rellevant en el pla inicial, que creix, com ara el cosí Pol.**

—Exacte. Però és que el pla inicial no era gaire detallat. Jo funciono més per capítols: la unitat és el capítol i, de vegades, hi ha capítols que tinc ganes d'escriure però no funcionen i s'han de llençar. I de vegades hi ha capítols que fan que un personatge creixi. Inicialment, volia que el personatge de la mare de la Teresa fos molt important, però potser no ho és tant com pensava. I en canvi, el cosí Pol era un personatge que cada vegada que sortia deia alguna barbaritat i a mi això m'agradava. Trobo que està bé que el pla no es compleixi,

perquè, si no, pot quedar molt rígid. Has de saber cap a on vas, però pots arribar-hi de maneres molt diferents.

—**Alguns passatges són molt cinematogràfics, com ara quan el protagonista passeja per un paratge on hi ha més homes separats. Existeix, aquell paratge?**

—El capítol dels solitaris té una base real, el que passa és que està literaturitzat. A les ciutats mitjanes hi ha el fenomen aquell que tothom es coneix de vista. Hi ha persones que no saps a què es dediquen però sempre els veus sols. I el diumenge a la tarda és un moment crític, perquè surten sols. Tenen unes rutines, van a llocs determinats... Sempre he cregut que és un avís a navegants: si el diumenge estàs sol no és una solitud volguda, gloriosa, sinó desgraciada. És un capítol que, narrativament, no aporta res, però és com un paisatge, una panoràmica. De fet, la història de Teresa i Pau és una excusa per parlar d'unes altres coses, com ara la vida a l'institut, la relació amb els pares... Pots dir que és una història d'amor o desamor, però com que tots estan connectats amb una altra gent, només són el centre d'una xarxa de relacions, que és el que a mi m'interessa, arribar a la perifèria, com són aquests solitaris.

—**Hi ha una cosa ben trobada, la formació de Pau com a geògraf. A la novel·la hi ha una geografia humana, però també una geografia física inserida en la història a través de la tesi doctoral de Pau.**

—Aquesta és una de les coses que no figurava en el pla. M'agradava incloure aproximacions no sé si periodístiques o assagístiques a la Jonquera, Port Bou, els prostíbuls... I primer apareixien a través del narrador aquell estrany, però després vaig pensar: home, això podia ser la tesi d'en Pau. I arran d'això Pau es va convertir en una persona més complexa, perquè la tesi té més dimensions de les que sembla que té ell. Però això és perquè, en realitat, el discurs era del narrador. En canvi em va semblar bé que En Pau no fos tan mediocre com semblava, perquè a la tesi és quan dóna el millor que té. Es desplega més que a la feina o a casa.

—**Voldria que aprofundíreu més en el tema del narrador omnipresent i interventor.**

Vicenç Pagès, amb el palau del marquès de Dosaigües al fons.

—El narrador és un tema important quan has d'escriure un llibre. I per defecte, perquè als meus alumnes els faig escriure, sempre apareix un narrador omniscient i invisible. Rarament escriuen amb un narrador personatge o limitat. És un narrador que ho sap tot, el narrador per excel·lència del segle XIX. És una mica el mite que nosaltres podem saber què passa en el món. I és clar, jo ara tinc els meus dubtes. El meu narrador hi ha coses que penses que no les acaba de saber, no sap el futur, es fa preguntes, dubta, no és omniscient.

I d'una altra banda no és invisible i tampoc no és objectiu, té una mirada compassiva.

—**I no us fa por que salte l'artifici, com ara quan en una pel·lícula l'actor es dirigeix a la càmera?**

“No es tracta de seduir algú que no llegeix, sinó partir de la complicitat”

—Com que llegir ja s'ha convertit en una extravagància, si fas una novel·la i vols ser invisible, com en una pel·lícula, perdràs la partida, perquè ja hi ha coses que fan això molt bé. Com que llegeixen una minoria de les persones i són les més formades, no es tracta de seduir algú que no llegeix, sinó partir d'una certa complicitat. Si algú no entra en el joc no passa res. De fet, la majoria dels lectors que m'he trobat ja els agrada aquest joc. I la gent a qui no els agrada, no el llegiran. Per tant, no es tracta de fer proselitisme, com en el dia del càncer. Ja som al segle XXI i jo no puc fer veure que sóc Tolstoi. I el lector tampoc és el lector del segle XIX. Som aquí per passar-ho bé una estona, jo sé que tu has llegit, tu també, no fem el ridícul.

—**Tornant al tema de la frontera, si no ho tens present, sorprèn el retrat que feu de la Jonquera, aquella representació de la globalització.**

—A mi em molesta molt la visió tòpica de l'Empordà. Això també és l'Empordà. El prostíbul més gran d'Europa està allà, no tot són muntanyes amb... Els pastors ara van amb granota blava i són marroquins, ja no existeix el flautista amb barretina. I té un punt periodístic, d'un realisme de crònica: he anat allà, he vist això i ho conte, té un punt informatiu. I és una informació que està davant dels teus nassos, perquè passa tothom. És un dels llocs més senyalitzats de Catalunya, però poca gent hi ha passat més d'una hora. Jo vaig treballar dos anys allà de professor i sempre vaig pensar que era un lloc desaprofitat. Després també em fascina que per allà va passar l'exili de la Guerra Civil, no és un no-lloc on no ha passat res, com Las Vegas. Hi han passat Anníbal, Napoleó, els romans... I els nostres avis van sortir per allà. I en canvi ara hi venen perfum, licor i benzina. Tenia ganes d'explicar-ho. És una relació una mica forçada: la frontera en si i la frontera metafòrica. Podia haver passat una història més de narcotràfic, però vaig pensar a ubicar una història d'amor en un territori així, una mena de paradís del capitalisme on tot està orientat al consum. Vaig pensar que una parella agafada de la mà era una mica insòlit. Una història romàntica que té lloc en un lloc dissenyat per consumir.

Xavier Aliaga